Συνέχεια ή οπισθοδρόμηση; (π. Γεώργιος Μεταλληνός)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 30 Ιουλίου, 2008

Ο Ελληνισμός, βρήκε την οριστική ταυτότητα του μέσα στην Ορθοδοξία. Η ελληνική αυτοσυνειδησία έγινε ελληνορθόδοξη και με αυτό το περιεχόμενο έζησε και εμεγαλούργησε τόσους αιώνες. Κάθε απόπειρα συνεπώς αποορθοδοξοποιήσεως του Ελληνισμού, ως αποεκκλησιοποιήσεώς του, θα επαναλαμβάνει το απονενοημένο διάβημα του Ιουλιανού και του Πλήθωνος. Ο Νέος Ελληνισμός διατηρεί την συνάφειά του με την αρχαιότητα μέσω της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου του ιστορικού του βίου, μέσα στην οποία διαμόρφωσε την εθνική του αυτοσυνειδησία. Μέτρο και κριτήριο και της πολιτιστικής του αυτοσυνειδησίας είναι η ορθόδοξη λατρεία και η πατερική θεολογία.

Ο Ελληνισμός δοξάζεται μέσα στην Ορθοδοξία. Έξω από αυτήν γίνεται αρχαίος, ειδωλολατρικός, αγνώριστος. Το φρόνημα του Ελληνικού Λαού διαπλάσσεται μέσα στην Ορθοδοξία. Με το φρόνημα αυτό είναι υπερήφανος για την ελληνορθόδοξη παράδοση του. Η απώλεια όμως του φρονήματος αυτού αφαιρεί και την ικανότητα για ορθή εκτίμηση της παραδόσεώς του. Στην περίπτωση αυτή είναι, που αναδύεται το ερώτημα: που ανήκουμε, στην Ανατολή ή τη Δύση. . . Για τον Έλληνα όμως, που έχει πατερική επίγνωση της ταυτότητάς του, το ερώτημα δεν είναι "που ανήκουμε”, αλλά "ποιοί ανήκουν σε μας", πέρα από κάθε εθνικιστική αυτοέξαρση. Ποιοί δηλ. είναι μέτοχοι της παραδόσεώς μας. Και αυτοί δεν είναι ούτε η (σημερινή) Ανατολή, ούτε η (σημερινή) Δύση, αλλ' όλοι οι Ορθόδοξοι σ' Ανατολή και Δύση.
Μετά από αυτά θα επιτραπεί μια μικρή τροποποίηση της διακριβώσεως δύο σεβαστών Ηγετών του Έθνους μας, Προέδρων της Ελληνικής Δημοκρατίας. Το Έθνος μας δεν είναι απλώς «μοναχικόν» (1) ή «ανάδελφον» (2), αλλά λόγω της ελληνορθόδοξης παραδόσεώς του και «μοναδικόν» σήμερα στον κόσμο. Αν η Ελλάδα με την αρχαία μορφή της παρουσιάζει, φαινομενικά, κάποια συγγένεια με την Δύση γιατί στο βάθος καμμιά σύμπτωση δεν είναι μετρητή η Ελλάδα, όπως διαμορφώθηκε μέσα στην Ορθοδοξία, ενσαρκώνει ένα πολιτισμό, που έχει διαμετρικά διάφορη συνέχεια από εκείνον της Ευρώπης, του φεουδαλισμού, της δουλοπαροικίας και αποικιοκρατίας και όλων των μεταγενεστέρων υποκατάστατων τους. Και ίσως γι' αυτό επιδιώκεται από κάποια κέντρα στους τελευταίους αιώνες η λήθη του εγγυτέρου παρελθόντος μας, ή όταν τούτο είναι αδύνατο, η αποσύνδεσή μας από την ορθοδοξοεκκλησιαστική παράδοσή μας.

Γιατί τότε εύκολα "ανακαλύπτεται" η ταύτισή μας με τη Δύση, πολιτιστικά και

πνευματικά. Όταν όμως συνειδητοποιείται η ιδιαιτερότητα του πολιτισμού μας, τότε απαλλασσόμεθα από κάθε τάση "πνευματικής ξενηλασίας" και "πατροκτονίας". Βέβαια αυτό δεν σημαίνει καθόλου άρνηση του διαλόγου του Ελληνισμού με τον υπόλοιπο κόσμο. Ο διάλογος, ουσιώδες γνώρισμα του προχριστιανικού Ελληνισμού, δεν έπαυσε να συνεχίζεται και υπό τη νέα ταυτότητα του Ελληνισμού ως Ελληνοορθοδοξίας, ως διάλογος όμως πάντοτε «εν αληθεία»! Η προσληπτική και αφομοιωτική δύναμη του Ορθοδόξου Ελληνισμού, στα όρια του κτιστού, του πολιτισμού δηλ. και της ιστορίας, λειτουργεί ακατάπαυστα. Το βασικό του όμως προτέρημα, που αν χαθεί, οδηγεί αναπόδραστα στην αλλοτρίωση του, είναι ο τρόπος, με τον οποίο ο Ελληνισμός προσλαμβάνει και αφομοιώνει. Και αυτό είναι η δύναμή του να διακρίνει το ομοιογενές και ομοούσιο του από το αλλότριο και αναιρετικό της ουσίας του. Όσο γνησιότερος, συνεπώς, μένει ο Ελληνισμός, τόσο περισσότερο βοηθεί τους διαλεγομένους μαζί του. Αυτή η αξιωματική αρχή θα διαφοροποιεί ριζικά τον Ελληνισμό, που μπορεί να επιλέγει, από τον Γραικυλισμό, που δέχεται ανεξέλεγκτα τα πάντα, χωρίς επίγνωση της ουσίας του, λόγω της μειονεξίας του (3).

Κάθε δίλλημα σήμερα του τύπου "Ορθοδοξία ή Ελληνισμός" είναι όχι μόνο πλαστό, αλλά και εθνοκτόνο. Γιατί σημαίνει τάση επιστροφής στην ατέλειά μας, στην παλαιά αγωνιώδη αναζήτηση μας. Ενώ για τον Ελληνισμό, που διασώζει την αυτοσυνειδησία του, το ζητούμενον ευρέθη. Είναι η Ορθοδοξία. «Είδομεν το φώς το αληθινόν. . . εύρομεν πίστιν αληθή»! «Εύρομεν την αλήθειαν»! Κάθε αποδέσμευση του Ελληνισμού από την Ορθοδοξία δεν συνιστά μόνο τραγικό διαμελισμό της υπάρξεώς μας, αλλά και καθαρό παραλογισμό, αφού η τυχόν επιστροφή στον αυθεντικό κλασσικό Ελληνισμό, θα καταλήξει οπωσδήποτε στην γνήσια εκείνη αναζήτηση, που οδήγησε στην ένωση του με την Ορθοδοξία. Έξω από τη ζήτηση αυτή έμεινε, όπως ελέχθη, ο παγανισμός και ο διονυσιακός αισθησιασμός του Γραικύλου. Γι' αυτό, όπου χάνεται η Ορθοδοξία, χάνεται και ο Ελληνισμός!

Ιδού γιατί κάθε παρόμοια επιδίωξη συνιστά οπισθοδρόμηση και όχι πρόοδο. Γιατί μετέχει στον "συντηρητισμό” των αιρέσεων, των «ελληνιστικών λήρων» κατά τον Μ. Φώτιο. Το τραγικότερο όμως, συνιστά, ιδιαίτερα σήμερα, απώλεια κάθε δυνάμεως αυτοπροστασίας, με απόληξη τον ραγιαδισμό και την υποδούλωση, το μόνο, που έχει να προσφέρει ο σημερινός Ελληνισμός στον κόσμο, είναι η ορθόδοξη παράδοσή του. Τόσο λίγο όμως γίνεται αυτό συνείδηση σε πολλούς, ώστε σε στιγμές αυτοκριτικής να ανακαλείς στη μνήμη σου ένα λόγο του μικρασιάτη Ποιητή Γ. Σεφέρη, που γράφθηκε μεν στα 1936, αλλά παραμένει επίκαιρος και σήμερα: «Όσο προχωρεί ο καιρός και τα γεγονότα, ζω ολοένα με το εντονότερο συναίσθημα πώς δεν είμαστε στην Ελλάδα, πώς αυτό το κατασκεύασμα, που τόσοι σπουδαίοι και ποικίλοι απεικονίζουν καθημερινά, δεν είναι ο τόπος μας, αλλά ένας εφιάλτης, με ελάχιστα φωτεινά διαλείμματα, γεμάτα μια πολύ βαριά νοσταλγία. Να νοσταλγείς τον τόπο σου ζώντας στον τόπο σου, τίποτε δεν είναι πιο πικρό». . . Η επανανακάλυψη, συνεπώς, στη δύστροπη εποχή μας του πατερικού προτύπου, όπως το ενσάρκωσε και

διέσωσε και ο Μ. Φώτιος, είναι αληθινός καταιγισμός ελπίδας.

_____

(1) Δήλωση του τ. Προέδρου της Έλλην. Δημοκρατίας Κων. Καραμανλή (1985).
(2) Δήλωση του τ. Προέδρου της Έλλην. Δημοκρατίας, κ. Χρ. Σαρτζετάκη (1985).
(3) Βλ. Χρ. Γιανναρά, Η μειονεξία των Νεοελλήνων, στον τόμο: Η Νεοελληνική Ταυτότητα, Αθήνα 1978, σελ. 110118.

(«ΔΙΑΛΟΓΟΣ», τ. 30, ΟΚΤ – ΔΕΚ 2002)

(Πηγή ηλ. κειμένου: «Αντιαιρετικόν Εγκόλπιον»)

Διαβάστε περισσότερα κείμενα του π. Γεωργίου πατώντας εδώ